

2025. július 18. péntek – 5785. támuz 22.

www.frankel.hu

péntek 18:30 | gy. gy. 20:16 | szombat 10:00 | havdala 21.31

82/9

PINHÁSZ

(IV. Mózes 25.10. – 30.1.)

פִּינְחָס

Leírja nagy járványt, amely a táborban dúlt, büntetésképp, mert Izrael fiai közül sokan midjanita lányokkal paráználkodtak. Pinchász nagyon erélyesen fellépett, így a járvány lecsillapult. Mivel kétszer is pusztított a járvány, sokan meghaltak a Korach felkelés nyomán, az Örökkévaló, mint gondos pásztor, megszámláltatta nyáját, újabb népszámlálást rendelt el.

“Pinchász, Elázár és Aharon kohaniták sarja, elhárította haragomat Izráel fiairól, mivel buzgósággal harcolt velük, és ezért nem pusztítottam el a népet”. E mondattal kezdődik a Pinchász hetiszakaszunk. A Mózes ellen újból lázongó nép egy Kozbi nevű előkelővel az élén, Mózes elé állította mindjanita szeretőjét, és szemtelenül hivatkozott jogaira az idegen nőhöz, mivel Mózes is mindjanita nőt vett el feleségül. Pinchász dárdájával megölte a férfit és a nőt. A “kinah” héber szó, túlbuzgóságot jelent pozitív és negatív értelemben. Jelentheti az irigységet, mint ahogy József testvérei irigykedtek fiatal, kivételezett testvérükre, jelentheti a másik tekintélye, érdeke iránti féltékenységet, mint ahogy Józsuá volt féltékeny Mózes tekintélyére. És jelentheti az Istenért való harcot, miként ezt látjuk Eljáhu próféta esetében a Báál bálvány elleni küzdelemben. Ha a túlbuzgóság irigységgel azonos, negatív ítélet alá esik. De ha igaz céllal párosul, mint Pinchász esete, akkor jutalmat érdemel. “Béke szövetséget adok neki” – így szólt az Örökkévaló, ami azt jelentette, hogy ő és utódai lesznek az örökös főpapok. A hagyomány szerint ketten nem féltékenyek, az apa fiára, és a tanító tanítványa sikerére, ugyanakkor a féltékenység hiánya nem kétoldalú. Mikor Mózes prófétai szelleme átszállt tanítványára, Józsuára, az agg Mester megkérdezte utódját: “Mit mondott neked az Örökkévaló?” Józsuá így válaszolt: “Te sem közölted velem Isten szavait.” Erre Mózes felkiáltott: “Inkább száz halál, mint irigység!” Eljáhunál a “káné” ige azt jelentette; hogy túlbuzgón féltékeny volt Isten a bálványokkal szemben. “Buzgólkodtam Istenért” – mondotta, és megölette a Báál 400 papját. Jutalmul Isten megjelent neki Szináj hegyén: A hagyomány szerint a túlbuzgó Pinchász újra életre kelt Eljáhu személyében. Mindketten “féltékenyen” buzgólkodtak Isten szolgálatában. Eljáhu prófétának megjelent Isten, hogy küldetést szabjon ki rá. Isten hangját “csendes belső hangban” hallotta a próféta. A négy “túlbuzgó”, Mózes, Józsuá, Pinchász és Eljáhu – mind kapcsolatosak a “kinah” fogalmával, de különbséget tettek a túlbuzgóság pozitív és negatív értelmezése között. Mindegyiknek megjelent Isten, de egyik sem használta “féltékenységét” – túlbuzgóságát egyéni javára, tekintélyére és a nép körében való társadalmi helyzet megjavítására. Mind a négynek megjelent Isten és mind a négy megsegítette Izráelt. Közülük kiemelkedik Mózes alakja, minden idők legnagyobb vezetője, ki nemcsak Isten szolgálatában, hanem Izrael védelmében is féltékenyen “túlbuzgó” volt. Valahányszor Isten haragjában sújtani kívánta a népet, Mózes hihetetlen szívóssággal és elszántsággal kelt Izrael védelmére. Még saját életéről, hírnevéről is hajlandó volt lemondani, csak Izráelt ne sújtsa az Isten. Az aranyborjú imádása után Isten el akarta pusztítani Izráelt. “Hagyj engem – így szólt Mózeshez -, elpusztítom őket és téged nagy néppé teszek. Erre Mózes válasza az volt, hogy “töröld ki nevemet könyvedből, ha nem bocsátasz meg nekik”. Hetiszakaszunk nemcsak Pinchász és Mózes túlbuzgó haragját mutatja be, amikor cselekedni kellett a nép negatív elemei ellen éppen a nép érdekében. A “haragvó” Mózes bölcs volt és körültekintő. De ha valamit nem tudott, nem szégyellte azt bevallani, és Istenhez fordulni a kérdés megoldásával. Az isteni válasz elrendelte, hogy fiú örökös híján a leányok öröklék az atyai birtokot, azzal a kikötéssel, hogy csak saját törzsbelivel házasodhatnak, nehogy az ősi birtok más törzsre szálljon át. Izrael ma nem oszlik törzsekre, és a modern világ törvényei szerint nincs különbség férfi vagy női örökös között.

Pinchász Áron unokája, Eliézer fia volt. Nagy járvány dúlt a táborban, büntetésképp, mert Izrael fiai közül sokan midjanita lányokkal paráználkodtak. Sokak véleménye szerint Bileám nem átkozta meg Izráelt, de tanácsolta Báláknak, hogy midjanita lányok csábítsák el az ifjakat. Pinchász nagyon erélyesen fellépett, így a járvány lecsillapult, de máig vita téma, hogy cselekedete nem volt-e túlzás, önbíráskodás. Mivel kétszer is pusztított a járvány a táborban, sokan pusztultak el a Korach felkelés nyomán, az Örökkévaló, mint gondos pásztor, megszámláltatta nyáját, újabb népszámlálást rendelt el. A szidra második része azon plusz áldozatokat ismerteti, melyeket ünnepek napján mutattak be a Szentélyben. Tórai ünnepeket értjük ez alatt, mivel posztbiblikus ünnepek nem szerepelhetnek a Tórában. A felolvasás befejezéseként máftírként felolvassák a megfelelő részt.

Jönnék a lányok, és szólnak, hogy joghézag van. Elmondják, mi a hézag, és a Jóisten megalkotja a törvényt. De a lányok közbelépése nélkül ne látta volna Isten a problémát? Celofchád lányai tulajdonképpen egy szabályozatlan területre, joghézagra hívják fel a figyelmet. Viszonylag ritka, de előfordulhat, hogy az embernek öt lánya születik, fia viszont egy sem. Így járt Reb Tevje Anatevkában és a Biblia egyik fontos mellékszereplője, Celofchád is. Először akkor hallunk róla, amikor a halálhíreről értesülünk. Árván maradt lányai kéréssel fordulnak Mózeshez: örökölni szeretnék apjuk birtokát, amely Izraelben vár majd rájuk, úgy érzik, fiútestvér hiányában őket illeti a megígért föld. Erre az esetre nincs még isteni eredetű szabályozás, úgyhogy Mózes a legvégső, abszolút

jogforráshoz, Istenhez fordul, aki nem csak a konkrét esetben dönt Celofchád lányai javára, hanem szabályozza az örökösödés atipikus eseteit is, hogy mikor ki következik az öröklés rendjében, ha nincs az örökhagyónak fia, ha nincs egyáltalán egyenesági leszármazottja és így tovább. Nem páratlan jelenség, hogy egy jogterület újraszabályozását, a szabályok pontosítását egy konkrét jogeset, egy joghézag feltárulása segíti elő, de ha a jogalkotó Isten, akkor mégis nehéz megmagyarázni a dolgot. Nehéz elgondolni, hogy Istennek ez a lehetőség egyszerűen nem jutott az eszébe, ezért nem szabályozta előre. De ha feltételezzük, hogy Isten – definíciója szerint – mindentudó, akkor miért csak utólag, a joghézag felfedezése után alkot törvényt? David Sedley rabbi szerint Isten nem akarja elvenni az emberek „kenyerét”, feladatát. Lehetőséget akart biztosítani a fellépésre egyes, kiváló embereknek, hogy az ő nevükhöz fűződjön a háláchá, a vallástörvény, az ő esetük kapcsán nyilatkoztathassa ki. Hogy, ahogy a Talmudnak a lányok ügyét tárgyaló részében áll, „az érdem érdemet szül”. Azzal érdemelték ki ezt a megtiszteltetést, hogy demonstrálták ragaszkodásukat Izrael földjéhez, hűségesek voltak az isteni ígérethez. Erős hitük tette lehetővé, hogy törvényt taníthassanak a közreműködésükkel Izrael számára. Mindez tehát, Sedley rabbi szerint azt jelenti, hogy Isten többet vár tőlünk ráhagyatkozásnál a törvényeire, helyet hagy kreativitásunk és kezdeményezőkézségünk számára, el is várja. Különösen igaz ez ma szerinte a nők szerepét illetően a zsidó vallásban: „ez az öt nő jó helyen volt jó időben és kihasználta a kínálkozó lehetőséget, hogy fellépjenek az igazságtalanság ellen. Ennek köszönhetően tette őket halhatatlanná a Tóra bölcsességükért, Tóra-tudásukért és jámborságukért”

Czeglédi András, filozófiatörténész Már Juvenalis is úgy gondolta: nehéz nem satírárt írni mindarról, ami körülvesz minket. S ki ne ismerné korunk egyik kedvenc szórakozását, a túlzottnak vélelmezett – és olykor tényleg önmaga paródiájába forduló – PC, illetve jogkiterjesztés fölötti szellemeskedést, a Monthy Python zsenialitására támaszkodó, „Mostantól mindannyian hívjatok Loretának!” mémjét. Stan-Loretta ugyebár a(z akkor még) teljességgel lehetetlent akarja: méh híján, biológiai értelemben vett férfiként (s a biológiai nemváltás esélye nélkül) – gyereket szülni. Hab a tortán, hogy Loretta követelését a legrohejesebb partikularitásba zárkózás és a lehető legkicsinyesebb frakcióharcok keretezik. Celofchád lányainak története e satirikus szituáció egyszerre ősi és égetően aktuális fonákjára hívhatja fel a figyelmünket: olyan típusú, nagyon is lehetséges jogkiterjesztésre, amely senkinek és semminek a sérelmével nem jár, ráadásul a legjobb, legnemesebb értelemben vett egyetemeshez kapcsolódik. A fiúági örökösödés régi és jól beválnak tűnő úzusa hirtelen válságba kerül, „mivelhogy nincs fia”. A lányok nem az általunk K-Európában oly jól ismert opciók valamelyikét választják. Nem a zsidó nagymamák bölcsessége mellett döntenek, de nem is a féktelen erőszak útjára lépnek, ám nem gondolják úgy sem, hogy majd megoldjuk okosba; s végképp nem törődnek bele a helyzetükbe. A lányok az addig szokatlan, de minden további nélkül megvalósítható, ráadásul senkinek a kárára nem váló megvalósíthatóságot akarják. Akaratuk manifesztációja jól kivehetően, sőt elszántan határozott és jogkövető: ragaszkodnak a szabályos, procedurális szolgálati úthoz. Ezek után Mózesnek nemigen maradhatott más választása, mint megbeszélni az ügyet a Legfőbb Törvényhozóval. Ő pedig példázatosan okosan jár el. Nem egyszerűen Celofchád lányainak egyszeri kérésére fókuszál, hanem általánosan igyekszik szabályozni a birtoköröklés egész kérdését. Mintha összeérne mindebben precedensjog és kodifikált jog: a különös precedensítélet lesz az általános és részletes kodifikáció alapja, egyben megteremtve annak – némely jogtudósok vélhetőleg úgy fogalmaznának: annak a jogelvnek – a lehetőségét, hogy ha egy jogkiterjesztés nem sérti mások érdekeit, ellenben számos embertársunk számára üdvös, akkor miért is ne vezethetnők be? A jogkiterjesztő jogegyenlőség, így pl. a nemesi jogok kiterjesztése az egész állampolgári nemzetre, a nők szavazatjoga, a melegházasság – Celofchád önérzetes és bátor lányainak öröksége is. A részleteket persze sosem árt ördögteleníteni, mindenkori emberi kicsinyességeinket és hülyeségeinket pedig kiröhögni.

Gáspár Anna, író Celofchád lányainak története két szempontból is lényeges: az ebben foglaltak szerint egyrészt – Mózes közvetítésével – megoldódik egy, a hétköznapiakban keletkezett, és a jövőre nézve is fontos örökösödési probléma, másfelől pedig pozitív példa lehet arra, hogy az ókori Izrael patriárchális világában a nők, akik apjuk halála után nem csupán örökölhető birtok, hanem őket támogató férfiak nélkül is maradtak, hogyan állnak ki magukért és egyenjogúságukért. Még ha ez utóbbi egyenjogúság vagy női jogkiterjesztés nyilvánvalóan nem tekinthető is a mai elvárások szerinti, ún. gender szempontú egyenlőségnek: a tórai példa ezzel együtt, vagy jobban mondva ennek ellenére mégis előremutató mozzanat. E társadalomban földet ugyanis kizárólag férfiak örökölhettek: azt elsődlegesen Isten tulajdonának tekintették, aki használatra adta oda az izraelita törzseknek, a föld maga azonban elidegeníthetetlen volt. Celofchád lányai éppen azzal érvelnek, hogy miért vesszen el apjuk neve csupán azért, mert fiú utódok helyett lányai születtek? Aggódva amiatt, hogy fivér híján családjuk nem részesedik majd a Szentföldből, Mózeshez fordulnak, ő pedig a Teremtőtől kér iránymutatást. A döntés értelmében végül ők is örökölhettek, a zsidó jog pedig a mai napig ezt a vallásjogi döntést tekinti precedensnek. A jovel ugyanakkor Celofchád lányait is kötelezte arra, hogy kizárólag a saját törzsükből származó férfival kössenek házasságot - a földbirtokok egységének megőrzése végett. Kiállásuk azonban, amelyben épp az Istentől kapott törvényekre hivatkozva hívják fel a figyelmet egy fontos, és addig megoldatlan joghézagra, a modern ember számára is azt jelenti, hogy nem szükségszerű a sorsunkba beletörödnünk, és hogy fontos a saját véleményünk felvállalása – még ha ütközik is a különféle elvárásokkal. Ha az önérvényesítés, ez esetben főként a női jogok kiterjesztése az erősen férfiközpontú világban elsőre lehetetlennek tűnik is.

HÍREK A VILÁGBÓL

A Benjamin Óvoda nyugdíjba vonuló óvodapedagógusát köszöntöttük. https://bzsh.hu/2025/07/17/a-benjamin-ovoda-nyugdijba-vonulo-ovodapedagogusat-koszontottuk/
A nemzetközi légitársaságok a vártnál gyorsabban térnek vissza Izraelbe. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/a-nemzetkozi-legitarsasagok-a-vartnal-gyorsabban-ternek-vissza-izraelbe
Az antiszemita viselkedés új büntetési tételei „áttérték őket az internetre” – mondta a Hillel zsidó egyetemi ifjúsági szervezet egyik tisztviselője az Egyesült Államokban készült felmérésük nyomán. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/az-antiszemita-tamadasok-csokkentek-az-egyetemen-de-az-online-zaklatas-novekszik
Szinte mindent megoldanak az izraeli civil szerveződések, sokszor az állam feladatait is ellátva. https://kibic.hu/2025/07/16/szinte-mindent-megoldanak-az-izraeli-civil-szervezodesek-sokszor-az-allam-feladatait-is-ellatva/
Politikai dráma: a Sasz is kilép a kormányból. https://izraelinfo.com/2025/07/16/politikai-drama-a-sasz-is-kilep-a-kormanybol/
Katolikus templom támadása Gázában, likvidálások Libanonban és a Nyíl. https://ujkelet.live/2025/07/17/katolikus-templom-tamadasa-gazaban-likvidalasok-libanonban-es-a-nyil/
Ungárné Dr. Komoly Juditra (1933–2025) emlékezünk. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/megemlekezesek/ungarne-dr-komoly-juditra-1933-2025-emlekezunk
Összeomlott az ENSZ Izrael-ellenes vizsgálóbizottsága - lemondott összes tagja. https://hu.euronews.com/2025/07/17/lemondott-az-ensz-izrael-ellenes-vizgalobizottsaganak-osszes-tagja
Szíria szerint Izrael csapdát állított neki. https://infostart.hu/kulfold/2025/07/17/sziria-szerint-izrael-csapdat-allitott-neki
Izrael „félreértésből” támadt Szíriára az amerikai külügyminiszter szerint. https://24.hu/kulfold/2025/07/17/izrael-marco-rubio-sziria-tamadas/
Izrael erős légicsapásokat mért a szíriai Damaszkuszra. https://telex.hu/kulfold/2025/07/16/izrael-tamadas-sziria-damaszkusz
Magyar művészek sora tiltakozik a Kneecap Sziget-koncertje ellen. https://www.atv.hu/belfold/20250717/magyar-muveszek-sziget-kneecap/
Három izraeli katona meghalt egy tankrobbanásban a Gázai övezetben. https://bzsh.hu/2025/07/15/harom-izraeli-katona-meghalt-egy-tankrobbanasban-a-gazai-ovezetben/
Lauder: „A mai kihívások közepette a zsidóságnak egységesnek kell lennie”. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/lauder-a-mai-kihivasok-kozepette-a-zsidosagnak-egysegesnek-kell-lennie
A „hagyományos” antijudaizmus és antiszemitizmus az Örökkévaló és a Kinyilatkoztatás ellen irányul, ami a kiválasztott népnek hirdettetett, ugyanakkor mindeneknek szól. https://www.szombat.org/tortenelem/a-posztkolonializmus-az-antiszemitizmus-uj-udvtana
Ismét Budapesten rendezték meg a Centropa éves nyári akadémiaját. https://kibic.hu/2025/07/15/ismet-budapesten-rendeztek-meg-a-centropa-eves-nyari-akademiajat/
Újabb ultraortodox párt hagyja ott a Netanjahu-kormányt. https://izraelinfo.com/2025/07/14/ujabb-ultraortodox-part-hagyja-ott-a-netanjahu-kormanyt/
Új amerikai értékelés az iráni csapásokról. https://ujkelet.live/2025/07/17/uj-amerikai-ertekeles-az-irani-csapasokrol/
Az iráni elnök is megsebesült, amikor Izrael csapást mért a nemzetbiztonsági tanács épületére. https://nepszava.hu/3287215_irani-elnok-maszud-peszeskjan-serules-izrael-haboru
Kisebbségbe szorult a Kneszetben a Netanjahu-kormány. https://hu.euronews.com/2025/07/17/kisebbssegbe-szorult-a-kneszetben-a-netanjahu-kormany
A szlovén kormány nemkívánatos személynek nyilvánított két izraeli minisztert, úgy vélik, ezzel első az uniós országok között. https://hvg.hu/vilag/20250717_szlovenia-izraeli-miniszterek-persona-non-grata
Két fideszes parlamenti képviselő is részt vesz az eseményen, amin a horogkeresztes zászló előtt karlendítő Bede Zsolt is előad. https://444.hu/2025/07/17/ket-fideszes-parlamenti-kepviselo-is-reszt-vesz-az-esemenyen-amin-a-horogkeresztes-zaszlo-elott-karlendito-bede-zsolt-is-eload
Netanjahu elvesztette a többségét az izraeli parlamentben. https://444.hu/2025/07/16/netanjahu-elvesztette-a-tobbseget-az-izraeli-parlamentben
Izrael új katonai folyosót alakít ki Hán-Júniszban. https://bzsh.hu/2025/07/16/izrael-uj-katonai-folyosot-alakit-ki-han-juniszbant/
Ronald S. Lauder: Ismerem Orbán Viktort, itt nem lesz antiszemita propaganda! https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/ronald-s-lauder-ismerem-orban-viktort-itt-nem-lesz-antiszemita-propaganda

Egy olyan új forrásra bukkantam azonban, mely jelentősen módosítja ezt a képet, és azt bizonyítja, hogy ha nem lett volna olyan erős az állami kontroll és (egyben) a felekezeti vezetés bensővé tett öncenzúrája, lett volna hajlandóság a második vatikáni zsinat reformszellemiségére felelő magyar zsidó válasz megfogalmazására. https://www.szombat.org/politika/eretlen-viszonyok-a-zsido-kereszteny-parbeszed-dilemmai-az-1960-as-evek-magyarorszagan
Macron nemzeti emléknappá nyilvánította Alfred Dreyfus rehabilitációjának évfordulóját. https://kibic.hu/2025/07/13/macron-nemzeti-emleknappa-nyilvanitotta-alfred-dreyfus-rehabilitaciojanak-evfordulojat/
„Ez koncentrációs tábor lenne” – Olmert élesen bírálta a gázai „humanitárius város” tervét. https://izraelinfo.com/2025/07/14/ez-koncentracios-tabor-lenne-olmert-elesen-biralta-a-gazai-humanitarius-varos-tervet/
Rakéták Gázából, a templomot ért találat vizsgálata és katona dolgozott Iránnak. https://ujkelet.live/2025/07/17/raketak-gazabol-a-templomot-ert-talalat-vizsgalata-es-katona-dolgozott-irannak/
Szíria bejelentette, hogy nem félnek a háborútól, miközben az amerikai külügyminiszter szerint jó úton haladnak a megállapodás felé. https://hvg.hu/vilag/20250717_Izrael-Sziria-druzok-amerikai-kulugyminiszter-haboru-USA-Trump
Amikor Irán és Izrael még a legjobb barátok voltak. https://www.szabadeuropa.hu/a/amikor-iran-es-izrael-meg-a-legjobb-baratok-voltak/33466090.html
Ne azt kérdezd, hogy Izrael háborús bűnös-e, hanem azt, hogy ezt ki terjeszti. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael-vedelmeben/ne-azt-kerdezd-hogy-izrael-haborus-bunos-e-hanem-azt-hogy-ezt-ki-terjeszti